

KOLOSVÁRI KÖZLÖNY.

Megjelenik e lap hetenkint kétszer „ERDÉLYI MUZEUM” című melléklettel.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, valamint vidéken negyedévre 3 ft. félre 6 ft. pp.
A hirdetések négyszer hasábozott sorának ára 1 kr. pp.

Előfizéi lehet vidéken bérmentesen minden cs. k. postahivatalnál, helyben a kiadónál b. magyarcza 406 sz. a. kihez minden a lap anyagi ügyeit illetők iránt egyedül lehet fordulni. A érkesztőhöz csak a beltartalmára tartozók intézkedők. Nem bérmentes leveleket csak rendes levelezőktől fogadunk el.

Tartalom: A növekedő új világhatalom III. Anglia jövőjéről gróf Montalembert. Erdélyi vasut. Kolozsvári hírek. Vidéki levelek: M. Várhelyi-, M. Panit-, Kolozs-, M. Fráta-, Miklósvár- és Hátszegről. Pesti s bécsi hírek. Külföld. Börze.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Az évnegyed végének közeledtével bátorkodunk t. olvasóinkat az előfizetések kora megújítására emlékeztetni, hogy lapjaink megküldésében késedelmet ne szenvedjenek.

Az előfizetési árak maradnak mint eddig:

Helyben házhoz hordva vagy mint vidéken postán küldve:
negyedévre 3 ftpp.
félre 6 ftpp.

Előfizethetni vidéken minden cs. kir. postahivatalnál bérmentes levélben; helyben a kiadónál b. Magyarutca 406. sz. a. és Stein J. könyvkereskedésében. Az előfizetési pénzek bérmentve a kiadó-tulajdonoshoz utasítandók.

A növekedő új világhatalom.

III.

Az arosz, mi társaságunkat az előbbi számainkban *) jellemzett új hatalom feljülkerekedésével fenyegeti, kiszámíthatatlan és előre látni nem lehet. Magától értetődik, hogy itt nem azon hatalomról van szó, melyet a pénz, ha mindnyájunk kezében van, mindnyájunknak ad a végre, hogy segélyével majd minden szükségünket, sőt kívánságainkat is kielégítsük, s a földi életet, siralom völgye helyett, mint mondva volt, ha nem is éppen paradicsommá, legalább annak árnyékává varázsoljuk. A pénznek e hatalma isteni institutio, mennyi áldás! E nélkül civilisált társaság nem állhatna fenn, s az ember Istennek képére magát nem tökélyesíthetné. Amde más egészen a centralizált pénzhatalom, melyet a börzék pünköszt királyai kezelnek! Ez a sátán, ki a világot meghódítással, az Antikrisztus, ki a keresztény társaságot felbomlással fenyegeti.

Minden centralizált hatalom, melynek a multban gyökerei s a jövőre kihajtott dús ágazatai nincsenek, veszedelmes, mert nem állandó, s azért a jót is, melyet teszen, tartóssá nem teheti: minden gondolatja önmagára vonatkozik, minden törekvése önfentartására czéloz; nagyszerű, bannulatos dolgozon járta esztét, vakmerő, sőt kalandos lesz és kimeríti, elaléltatja megbívtolt alattvalóit. Nem helytelenül énekelte volt I Napoleonról a költő:

Misraie allem Ausserordentlichen,
Denn ungesegnet lebt das Ungemeine,
Sich selbst zur Quai und andern zur Verwirrung.

Az ily természetű centralizált hatalmakat éppen állandósításuk miatti erőlködéseik bukattják meg...; mert gyökerök nincsen, vagy

*) 21. 22.

igen ingatag alapon fektészne, felforgatja egy nem kedvező szél, és onadékaik alá milliók boldogságát temetik.

Mi volna már ingatagabb apu, mint a nevedő új világhatalom? Az 1848-ki zürzavar milliárdokkal szaporította Europa státusainak adósságait és a menyével azokat szegényítette, ugyanannyival azdagította a börze zászlos urait, és szaporította azok sorait. Annyi miliard oly rövid idő alatt összehalmozva oriasíva emelte a nár régebben alakult hatalmakat. De ezen hatalmaknak nem természete a nyugalom; a nyugalom nekik halál. Életük a mozgás- a forgalomban nyilatkozik és ezen mozgalmuk pályatere a börze. Ide vetik ki hálójukat, melyekkel minden kis halakat, a nagy társadalomnak számos kis pénzirtokosait, elfognak. Crédit-mobilier-k *) vasutak terveivel, mind a legjobb dolgokkal, borítják be a világot; de mielőtt a crédit-mobilier egy kereskedőt, gyárost vagy kézművest pillanatnyi szorultságában felsegített, — a vasutból csak egy-egy elkészült volna: az azok alapítására kiadott részvény-papirosok árkeletét ügyes mesterséggel a börzéken feltehető valódi értékük két-háromszorosára kergetik fel, s a nélkül, hogy egy fillért kockáztattak volna, minőket csinálnak azon együgyűek rovására, kiket csekély tőkepénzeikkel börzére visz a nyereségvágy azon reménnyel, hogy a részvények árdagálya mindig tart, és apálya soha sem következik be; pedig ez kinem marad, és ekkor a börze kis halai megrémülve rohannak a nagyok kitárt torkába, és ezermegezer kis vagyon és boldogságnak végtomlás és kétségbesés a vége. De a szélvész nem szokta kimélni a legnagyobb vitorlájú hajókat is, — s mert az újvilághatalom természeténél fogva félnék, könnyűmódu szerzeményre s a világ arculatának legkisebb grimacára megijed: sokszor a szélnek első lebbenésére összerogyik, romlásába ragadva minden hozzákötött szerencsét. És éppen ebben fekszik roppant veszélyessége — mert magok a hatalom tartói ritka hogy egy-egy árboz darabon révpártra ne vergődjenek —: hogy egy-egy börzekirályság bukásával mindig ezerek és milliók lesznek szerencsétlenekké. Ezen bukások pedig soha sem voltak ritkák, s ez után már éppen mindennapiakká lesznek; mert az új hatalom életföltétele az örökös terjeszkedés; ha hátrál, már romlást hagy maga előtt s pedig hátrálnia kell, mert félnék, — és ellentétlára minden előre nem látott kedvetlen körülményben akad. Csuda-e, ha e hatalom elenállhatlan erejével saját forgószélbe sodorva földbirtokot, kézmű- és gyáripart és kereskedést, megingatja a társadalom alapját — a családok állandóságát — midőn azt vagy gyors változandóságának törvénye alá veti, vagy életerejét elszívja; az ebből származó boldogtalanság szaporodásával neveli az erkölcselenséget, megrendíti a vallásos hitet, mely csak esendes boldogságban szokott tenyészni, s ekképp a társadalomnak és a trónok sorsát bizonytalan szez-

*) Ingó hitel. Így nevezte igen helyesen, de ominose, feltalálójuk Pereire Izák báró, alkalmasint spanyol zsidó, — oly eszes ember, és oly hatalom a financiai világban, mint III Napoleon a politikában.

lek játékvá teszi. — Azonban a szűk tér fejtegetéseinknek itt határt szab —; közelebből a fénydalogok rajzolására fogunk néhány vonást szentelni.

De l'avenir politique de l'Angleterre par le Comte de Montalembert. *)

Meleg szív- és szellemnek meleg szüleménye. Ha Franciaországban a gondolkozó fők, és korábbi államférfiak érdeklél fogadták, Angliában még nagyobb örömmel vették, sőt ministerek és politikusok a parlamenti vitákban némileg tekintélyül idézték. Ez összefüggésben van azon körülménnyel is, hogy gróf Montalembert anyai részről Angliában, anyai részről Franciaországban bir terjedelmes rokonsággal. A nemes gróf Franciaországban itt ott némi nemzeti büszkeséget sértett meg, midőn az angol jellem politikai képességét a francia felett erősen kiemeli. Bizonyos elégtelenséget nem birt leküzdeni magában, de a francia pairnek épp ez elégtelensége adja meg az iratnak azon ingert, melyet a francziák ily iratoknál annyira szeretnek.

Mellőzve az irat ezen szenvedélyes jellemét, ellehet írójáról mondani, hogy erősen áll, és úgy is tudja magát tartani. Minden munkái közül ez a legalaposabb és érettebb; benne semmi rhetorikai tulságosság, mint némely korábbi irataiban: mélyen hat tárgyába, érti és uralkodik rajta; így jut el egy bizonyos összehasonlító szellem szabadság, és történelmi becs értékei, mi e munkáját minden előbbiktől megkülönbözteti.

Szóljunk most a munkáról! Az író mindenek előtt azon kérdést teszi, melynek megoldásában áll tulajdonképp a munka veleje: miképp fogja érteni Anglia összeittközésben a honi demokratikus fejleményekkel, saját demokratikus elveit kifejezni a nélkül, hogy a continensen uralkodó forradalmi elvek theoriába és kétségbeesésibe bonyoluljon? Miképp alakíthatja magát Anglia demokratizálva a nélkül, hogy a forradalom martalékává váljék, kikerülve egy részről az ipari socializmus, más részről az administratívus bonapartismust?

Az angol történelem évkönyveiből bizonyítja be Montalembert, hogy az angolok mindig politikailag egészséges nép voltak, hogy a Rózsák pártos korában, a tudorok megrontó uralma és lealacsonyított községi rendszere alatt, a Stuartok által megkísértett absolutistius államrendszer uralma úgy mint a puritan köztársaság örültségei korszakában, és a francia forradalom idejében, mely a tömegekre ragályszerűleg hatott, mindig ilyen volt. Ez egészséges érzület segélyével az angolok nemzeti érdekeik folyton tenyésző szálát önkényileg soha sem metsztették el, philosoph és abstract politikával soha sem bibelődtek, sem korlátlan uralmi, sem forradalmi elméleteknek át nem engedték magukat, hanem a nemzet mint élő ember s nem mint gyártott paradicsomta önmagából fejtett ki. Innét az angol alkotmány törzse körül azon tömeg héj, a mi maga az angol nép saját viszonyainak játékában

Hogy ez egész Európában egyedül csak az angoloknak sikerülhetett, hogy átalakulhattak a nélkül, hogy szolgálkák lettek vagy forradalmi szédelgésekbe estek volna, annak legfőbb oka leginkább Angliának elszigetelt fekvésében rejlik. Europa a közép korban többé, kevesebb az angol államforma hasonlatosságával birt sőt Anglia politikailag sokkal később fejlődött ki, mint Olasz-, Portugal-, Spanyol-, Franciaország, Németalföld, sőt a német birodalom egyes részei: de midőn a 15-ik században az európai politikának nagy forduló pontja bekövetkezett, és a fejedelmek fizetett zsldosaik által hatalmossá váltak, e veszélyt egyedül Anglia kerülte el. Majd csak nem szolgálai nyomtatása korszakában a tudorok alatt, az ország határain belül bizonyos önálló érzett birt Montalembert jelesen és tanúságosan fejtette ki ezeket,

*) Anglia politikai jövőjéről gróf Montalembert Hasznos szolgálatot véltünk tenni olvasóinknak, Franciaország ezen egyik legmagasabb értelmis ge meggyőződést parancsoló nézeteinek bár kivonatos közlése által.

Szerk.

és egyszersmind megértette a francziákkal, hogyan nélkülözhetek 14-ik Lajostól kezdve egyáltalában minden politikai méltóságot.

Angliát felfogni, mint Montalembert helyesen bebizonyítja, a divatos francia eszmékben élőknek nem adatott. Ok csak egy elvont különbség ség nélkül demokratiát foghatnak fel önálló szabadság nélkül, de a legfelsőbb egyenlőséggel, egy térszint (niveau) és ezen térszint biztosító rendőrszint.

Ezért lesznek a Jacobinusok oly könnyen Bonapartistákká. Nevezetes első Napoleonnak erre vonatkozó nyilatkozata, miszerint könnyű volt neki a nemzeti convent és directorium férfait napoleonistákká változtatni, de ez soha sem sikerült neki oly férfakkal, kik Necker iskolájából kerültek ki s bizonyos aristocraticus szabadelmségnek hódoltak; úgy szintén nem sikerült a Lafayetteistákkal a democraticus szabadelmség híveivel. Miután már most Angliában azon jelek mutatkoznak, melyek a forradalmasított francziákkal azt hitették el, mintha az angol democratia radicalismusra törekednék, vagy még oly jelek is tűnnek fel, melyeket oda magyaráznak, mintha az angol ministerkormány egy rendőrségi vagy administratív államra célozna; mindezen jeleket a francziák félre magyarázzák és felkiáltanak: Anglia is úgy fog tenni, mint mi! Ki nem kerüli a forradalmat!

Montalembert azonban a ködfátyolt ellebbenti szemek elől.

Itt erőteljesen emeli ki a különbséget, mely Európában vagy Amerikában is az angol democratia, és a forradalmi francia democratia közt van az európai continensben úgy, mint Spanyolországban. Mindkettő előre törekszik, az első történelmi uton csak a lényeges, lehetséges tekinteti, és a mi emberi, tisztán emberi szempontból veszi; a másik nem történelmi uton csak az elméletet ismeri, lehetetlent, akar, az egyenlőség elméletéből indul ki, mely egyebet nem akar mint a térszint geometriai elméletét. Az egyiket községi szövevényes szellem, a másikat clubszellem jellemzi; az egyik a természet és értelem által alkotott minden különbségeket elismer az emberiségben, és viszonyaitban, a másik pofon üti a természetet, s szemközti póki a józan értelmet, mert oly radicalismust akarna létesíteni, mely gyakorlatában nem lehetne egyéb, mint a nyers erő műve.

Montalembert azt akarja, hogy az igazi democratia az ál-democratiaól megkülönböztessék: az elsőől függ a jövőnek épülete, az utóbbit csak rombolások örvénye. Ő tehát csak a lehetséges akarja, nem akar semmi nemű ó-reimne-t, mert minden ilyen, ha visszaállítani céloztatnék, a forradalomnak tenne szolgálatot. Pillanatnyi elcsúszások a jelenen, és a multak lázas visszaidézése csak viz az ál-democratia malmára, mely gyakorlati csak a radicalis absolutismus által lehet.

Eles tekintettel utal Montalembert Anglia még erős aristocratijának minden jeleire, midőn abban egész egyebet mutat fel, mint a francziánemesség megsemmisített állását, vagy a német birodalmi nemességnek zavart, politikailag és ügyetlen helyzetét. Az angol aristocratia a democratia gátja, szűkségeinek fejleménye. Ez nem az a szírt, melylyel a hullámok küzdenek, s végre, mert folyamát megakasztják, elmosnak. Az angol aristocratia tehát nem olyan valami, mit Nemetországban Junkerthumnak szoktak nevezni; az angol aristocratia nem engedi magát túlszárnyaltatni, hanem kijeleli a democratia irányát, úgy, hogy ön-maga válik a józan democratia vezérévé, és ön-hittet el nem zárkozik az elkerülhetetlen elől.

Továbbá Montalembert az összes angol aristocratia társalmi föltételeit, valamint alapját is e-lemezi, a mint az többé nem kasztkülönbségre van fektetve, hanem a földbirtok, atyai tekintély-, és az angol nép szellemével egyező római végrendelkezés intézményeiből szervezett alkotmányra van építve. A francziák a munka és szakának olvasásánál kissé ajkat biggyesztenek. A törvény Franciaországban mindenütt, tehát oda is behatott, hol azelőtt a szülői hatalom rendelkezhetett. Az anyák tanácsát családi viszonyok alkotásánál az atyák kikérték, és azok valamint az első szülöttségi, úgy vagyon rendelkezés tekintetében a végrendeleti jog ellen is nyilatkoztak. Miután a francziák épp ellenkezője egy nagy politikai népek, és csak magán nézeteket ápolnak: a munkának e része nem igen kedvezőleg fogadtott. A napoleon alkotmány barátai mondták: „tant m'ia x” „Montalembert állítja, hogy mi nem vagyunk politikai nép; a képvisleti alkotmány szokásainkba ütközik, s aristocratian alapszik, mely a democratiaival van szövetségben; nekünk millióink és hivatalnokaink vannak, de nem aristocratiaink. Montalembert inkább mellettünk, mint ellenünk bizonyít.”

Montalembert igen élesen hat bé két egészen ellenkező szellembe: az egyik a politikai radicalismus szelleme, mely a sajtót a parlamenti alkotmány ellen használja, és demagogicus tüzet lehel; a másik a politikai szónoklat, mely bár mely szempontból induljon ki, nyilvános tárgyalás által

kénytelen a dokat megvilágítani, hogy ellenkező nézeteknek nem is hódol, de azokat eltérte, hogy a lehe meggyeztetés pontjait a méltanyosság alapjákitintesse, midőn a radicalis sajtó mindent összerbol. Nagy szónokok, mint Mirabeau, kezdetben mily szempontból induljanak ki, bár mily poskodás elfogultsága korlátozza is őket, elvégre is bizonyos láthatárra emelkednek, mely a rangú agyremek szűk falain túl terjeszkedik. Mindig, míg hatalmas szószekek általnak fen, a pitikai sajtó tehet szolgálatot, de hogy felvilágosson, nyugodtan kell tárgyalnia. Franciaországban a volt a hiba, hogy a sajtó a szószekek elnémította, és a demagogia közlöneyei a valódi nyilvánosság mellett hatalomra veredtek, mi csak francz állapotokkal lehet összefüggésben, de nem angolokkal.

A mi Franciaországban szinte nem igen tettett, az tovább az angol iskolák és egyetemek nyilvános oktatás tárgyozó fejezet. Ezek, melyek inkább német, jót inkább portugál, olasz és spanyol intézetekhez hasonlítanak, középkori intézmények és szabá testületekből újra kinőtt társulatok, összefüggnek az egyházzal, de nem az állammal. Franciaországban a forradalom óta mind ez államintézet. A tanrendszer bevégzett gépezet; csak a mathematica és természeti tudományok oktatása bír nagyzerítés- és tudományosság színezetével, az ifjú tanul kenyérkeresetért, minden jogi tanulmánnak célja: ügyvédséket képezni. Szónoklat és jép tudományok iránt nagy a részvét, miután az előadások nyilvánosak, és fiatal urak és hölgyek időtöltésből meg szoktak látogatni az előadásokat és tapsolnak a tanároknak, ha tudtak mulattatni. Az angol közoktatásnak bármilyen oldalai legyenek, mégis más célja is van, mint a szám- vagy jogtan csupán kenyérkeresésből, az irodalom és szép tudományok előadásait csupán időtöltésből izzák. Az angol közoktatásnak célja theologusokat, juristákat, historicusokat, politicusokat, államférfiakat, és polgárokat képezni. Hanem — férfiakat, kik melyebb vallásos, politikai, bölcseleti és történelmi szellemet lehelnek, mint azok, kik a mostani tanítványokból kikerülnek. Ezt Montalembert szembe mondja honfiainak, mit nem tagadtak, és nem is tagadhattak.

Vannak az angol intézményeknek árnyoldalai is. Az angol nemzeti önérdék óriásnag, mely külső országok irányában egész a macacsság s méltanytalanságig fokozódik. Ezt nem tagadja Montalembert, de csak gyöngéden érinti. Ily szempontból nézi az angol uralmat Indiában, melynek utolsó eredménye az angol czikké egyeduratsága, az indiai ipar és szorgalom egy igen munkás nép ipara és szorgalmának elnyomása. Az angoloktól a szoros igazságszerzetet nem lehet megtagadni, de mégis bizonyos borzadályt gerjeszt, ha megmondjuk, hogy egész népek az angol politika és kereskedelem szeméi előtt semmik egyebek, mint önérdékeiknek kizsákmányolható forrásai. A négerkérdésben nagylelkűek voltak az angolok, de az indus-kérdést mellőzik. A nagy mongol hatalmának (mely akkor s néhány utóda alatt nagyon jótékony vala) elhanyatlása után a mohamedán hatalom és intézmények Indiában kétségkívül nem voltak egyebek, mint embernagyságok; különösen a mohamedán uralom borzasztóságait Dekhanban nem lehet elég iszonyúnak képzelni, és most rend s igazság uralkodnak, mi igen nagy jótétemény; de a mohamedán uralom alatt nem volt összeszorított rendszer, mely a hinduk iparát velejében megtámadta és megtörtötte volna: az angolok mindent rendszeresítettek, de a szegény Dekhan éhen hal meg.

Az angol államrendszer tehát, valamint az angol nemzeti politika két oldala, az egyik valódi és méltóságos belülről, a másik tekintélyes, de kemény, éles és nyers külről. Mint a carthagoiak, vélelenczelek, genuaiak, olyanok az angolok külföld irányában: nagy kereskedők hatalmas kereskedelmi állama, azonban mi egy kereskedelmi állam, tanítja a világ történelme. Mi nagyszerűen állanak a hollandok a történelemben! És mi emberietlenül rendszeres, azaz egoistikus volt egykor gyarmati rendszerök! (Az A. A. Z. után.)

Kolozsvár június 18.

A mint előre említettük volt, a kolozsvári vasut-társaság mult vasárnap összegyűlt gróf Mikó Imre ömlának mint jelenleg bécsi képviselőjének felszólítására a végett, hogy a bécsi társulattal megtörtént fusiot az egyesülési szerződés aláírása s az elsőlégi részvényeknek 1000 fról 2000 fra emelése által végrehajtsa. Az alapító tagok nagyobb része azonban éppen falun lévén, a gyűlés csak azon határozattal oszlott el, hogy a kolozsvári társulat bankárja Dietrich Samuel ur a kolozsvári ipar- és keresk kamara elnöke egy körlevélben minden tagokat felszólítson, hogy legfeljebb két hét alatt itik Kolozsváron vagy személyesen vagy megbízottjaik által megjelenjenek s a szerződést tudomásul vegyék és végrehajtsák. Semmi kétségünk benne, hogy a megkettőzött aláírás senkit vissza nem fog ijesztetni előbbi lépéstől, miután

az az aláírás az egésznek rögtön befizetését nem föltételezi. De ha visszalépések történnének is e miatt, az legkisebb zavarba a vállalatot nem hozná, miután az eddigi aláírások által is több mint fedezve vannak az előmunkálatok költségei.

Egyik közelebbi számunkban közlendjük az egyesülési szerződést; most egyelőre csak a következő tudni érdekesekre szorítkozunk:

Miután a bécsi társulat N. Várad-, Kolozsvár-, M. Váradhely-, Brassó-, Ojtoz-, a kolozsvári pedig innen K. Fejérvár-, Szeben- és Brassó felé terelték a vonalat, oly formán egyenlítették ki e különbséget, hogy Kolozsvártól a vonal M. Váradhely felé vezetessék Brassónak, de egy eventualis szárnyvonalall Szebennek. Az egyesült társulat továbbá kötelezi magát megvizsgáltatni minden a magas kormány által kívánt és Erdélyben vagy azon keresztül menő vasutvonalat és annak végleges engedélyért folyamodni, mely a két programban befoglalva van, de semmi esetre sem a temesvári vagy aradinak benyújtásáért. A társulatot képviseli egy választmány, melynek elnöke gróf Toldalagi Ferencz, tagjai: gr. Zichy Edmund, b. Jósika Samu, gr. Bethlen Domokos, dr. Neumister Szaniszló, pótlok: Kabos Dani és b. Wattmann József, — kikhez a kolozsvári társulat még négyet fog választani. Végre a vállalat igazgatásának széke Bécs leendő. Ezt a dolgot még most nem lehet másképpen eligazítani.

* Éppen most kapjuk a szamosvölgyi vasut-társulatnak felhívó programját és 21. számú aláírási ívét gr. Degenfeld Pál elnök és Vajai Károly jegyző aláírásával. A míg a programot egész terjedelmében közölhetjük, előlegesen annyit mondunk, hogy ezen vállalat célja a vasutat Debreczentől Szathmáron keresztül Kolozsvárig hozni a Szamos völgyén. Egy részvény 500 pft, miből most csak 10 pft előre befizetendő. Mi ezen vállalatnak sikert ohajtván egy 500 fős részvényre e-zennel aláírunk s hasonlóra a nálunk lévő iven másokat is buzdogn felszólítunk. Nálaczi Farkas barátunknál már mintegy 15,000 pft van aláírva. Az aláírások névsorát közölni fogjuk.

KOLOZSVÁRI HÍREK.

* Herczeg Schwarzenberg kat. és polg. kormányzó ur ö magassága holnap délután 4 óraker fog városunkba megérkezni. — Városunk loyális minden rangu népessége az ohajtott vendéghez méltó innepélylvel várja ö magasságát.

Mint a szeceni lap értesít, ö ca. k. apostoli felsége f. e. május 3-diki legf. elhatározása nyomán parancsolni méltóztatott, hogy a f. évi jan. 1-jen kihirdetett cs. patens 25, 29 és 43 §-saira vonatkozva, az igazgatási hatóságok utasitva vannak az erdélyi nagy fejedelemség földbirtokosaitól, kiknek földterhementesítési kötelezvényekre igényeik vannak, minden az állami kincstári vagy az állam igazgatása alatt álló közalapítványokat illető tökeadosságaik lefizetését ilyen f. t. m. kötelezvényekben nem csak névérték szerint elfogadni, hanem a követeléseknek azokra utasítását a törvény-székektől meg is kívánni.

* A Vasárnapi U. jun. 15-diki száma felette érdekes. Nemcsak gróf Mikó Imrénnek hozza jól talált arczépet és rövid életrajzát, hanem éppen oly jó képét a „Mikó kert és nyári lak — most már Muzeuunk is. E rajz alá azt írja a tréfás szerkesztő: A körül látható pompás kert valóban létezik, nem úgy mint a pesti nemzeti muzeum körül, mely tiszszerte gazdagabb hazánkban, eddigelé még csak rajzolva van — s Ist' ugye! a kollegának igaza van.

* Nemcsak Tóth Pál magyar g. egyleti irnok találta fel a perpetuum mobilet, hanem egy illyefalvi székelv birtokos hazánkia Sára László is — a mint a br. újság értesít. Attól félünk azonban, hogy a perpetuum mobile csak a föltalálók fejében maradjon.

— A Kolombácsi legyek a körösbányai, dévai és hátszegi járásokban már 100 darab szarvasmarhát és 333 darab sertést öltek meg.

* Háromszékrol iszonyatos jégverésről, árvizekről és oly szélvészokról tudósítanak, mely több falukat összehottott. Az inség kivált közép Háromszéken, melyet e csapások értek, rémitő. A jég embert, marhát agyon vert, a legszobbb gabonákat a közönségesen legdusabb határokon letarolta és az árviz a szénafüvetek eliszapolta. Kétségbeesés il a székelvok arczán. Imádkozunk atyámfiai!

* Ugyanonnán iszonyu vadtektékről tudósítanak. Két testvér, jószágosztózás miatt a közös atyát ölte meg. Udvahelyszéken pedig egy vesztélyes rabló banda alakult, ha csakugyan a hír nem nagyt.

* Most, midőn az egész világ furdőre készül, vagy legább vágyik, nem tartjuk fölöslegesnek megemlíteni, miképp mint értesülünk, a radnai furdő vendéglője új haszonbérlo keze közé került, s hogy ez új haszonbérlo egy bécsi i vendéglős. Ez utóbbi körülményt azért emeljük ki, mert némi biztosítékot látunk benne a tisztaság, pontoság, kényelem és izlésre nézve, mit hazai vendég-

lőseink még mindeddig nem bírtak eltanulni. A mult évi saison alatt e tekintetben sok ok volt panasza, miért a különben jó hírű fűrdő érdekében ohajtjuk, hogy az új bérlo igazolja a hozzá-kötött reményeket.

— A párisi állatkiállítás hazánkfiát is érte kitüntetés. Az utolsó kategoriajára 1-ső jutalmat anyajuhokra nyerte gr. Bánfi A 2-at b. Jósika Lajos. A 3-at gr. Mikó Imre. Pénzjutalmakon kívül ez osztálybeliek bronzérmeket kapnak.

— A helybeli rom. kat. nagy gymnasiumban a vizsgálatok már elkezdődtek. A ref. tanodában a theologiai vizsgálatok 17-én vették kezdetüket. A szünidők július és augusztus hónapokra vannak határozva.

— Sebenben elkezdtek a járdák készítését. A kath. templom előtti tér négyszegű kövekkel van már kirakva. A kolozsvári kövezet javításáról hallgatunk!

— Szászsebesen az azon kerületi néptanítókat a népoktatás összehangzó vezetése tekintetéből társulatra léptek, melynek célja még kölcsönös eszmecserék által saját ismereteik gyarapítása, és magas hivatások betöltésére való buzditás.

Tegnapelőtt alkonyat tájant városunk körébe egy fényes érdemeimel fogva köztiszteltben álló vendég érkezett: ez főtisztelendő s tudós Nagy Péter ur, a magyar- és erdélyországi ájtatos tanítórind derék főkörmányzója. Pestről kiindulva, Debreczen, Nagy-Károly-, s Mármoros-Szigeten át, Beszterczéről jött hozzánk. Szamosfalvára várta a szerény vendéget városunk választott polgárságának szíves küldöttsége, s a hivatalkörben el nem foglalt rendtársak koszorúja. Meleg üdvözetek után forró hálaköszönetet fejezte ki a nemes lelkű rendfőnök e nemes város iránt, mint melynek körében maga is ezelőtt negyvennégy évvel magassabb tudományos kiképezettségét nyerte. Ezután a tisztelendő hét kocsin kísérek a kedves vendéget szállására, rendtársainak házába. — Körutjának célja a nevelés és közköztudás mezején a rendtársak működését megvizsgálni, s a körülményekhez alkalmazkodva intézkedni. Üdvözlőjük e nagyfontosságú működési körben az érdemteljes főkörmányzót, s tőle e téren sok üdvös eredményt várunk. Es nem ok nélkül; mert az egyház hitéletének szilárdsága, az állam-jólét boldog jövője s egyes családok házi holdogsága a nemzedék vallás-erkölcsi nevelésétől függ. Jó kezekben látja uralkodó házuk a köznevelés jelentős részét az ájtatos tanítórindnál; mert kegyelmének bőségével több mint két század óta gyámolítja. Örömmel ismeri el a haza e rend kétségbevonhatlan érdemeit, melynek böles törvényhozókat, magas állású államférfiakat s tudományos embereket oly nagy számmal nevelt. Még egyszer ismételtük tehát: Isten hozta a kedves vendéget, éljen soká ő, hogy böles kormánya alatt virágozzék s bő áldást terjesszen a tudományos rend az édes haza, a közbírodalom ifjú polgárait. — Tegnap a tanodákat látogatta főkörmányzó ur, s azt ma is folytatja. — Végül még megemlítjük, miszerint a rendtársak nevében egy valódi költői hivatást tanúsító csinos versszettel üdvözlő az érdemteljes rendfőnököt Perla K. László tanár, mely a helybeli lyc. nyomdában „Tiszteletkoszorú” cím alatt nyomatásban megjelent. W. J.

Vidéki levelezés.

Maros-Vásárhely, jun. 18.

Polg. s kat. hercegg kormányzó ur ő magassága ma délután érkezett ide, és a kerületi főnök ő méltóságánál készen tartott szállásra a helyi hatóságok tisztelkedéseit elfogadani méltóztatott. — Ő magassága rövid idő alatt három ízben szerencsétlenné — ez alkalommal egy egész hétig tartandó — jelenlétével városunkat. — A polgárság ez öröndetes esemény miatti örömet, úgy szintén a magas vendég iránti hódolatát tanúsítandó, öndíulattól világítja ki házait, követni akarván lelkes tanácsunkat, ki a dicsőségesen uralkodó fejedelmünk 1852-ben történt idejövételének emlékéül fölállított díszgula tetejét lobogó zászlókkal, ennek alapzata fölötti oldalait pedig ünnepélyszerű átlátszatokkal, valamint a piacz szépségét emelő zenélő kutaczcél-szerűleg ékesíté. — Estve fáklyás zenével tisztelkedett a polgárság ő hercegségének, ki a polgármester ur szónoklatára a legnagyobb tisztelettel üdvözlötte; midőn a nép ezreinek tudtára adatot, hogy ő magassága itt mulatása alkalmával mindenkit kihallgatás végett elfogadand, az örömharsány „éljen!”-ekben tört magának utat. A piacz fénytergében uszott, és a zene mellé adott szófények világá a kullamzó néptömeg arcán elterült vidámságot sugározott vissza. — E látványról csak annak lehet fogalma, ki e város főpiaczának szép terjedését ismeri, a bírodalomban kevés város lévén, mely ehez hasonlóval bír.

Mult szombaton a sz. régi határt a jég verte el, ez négy esztendőben most harmadszor történt; a kár nagy volt; egész Sz. Régenben mindamellett csak egyetlen ember biztosította volt az idén

a vetését. — Mi ezt különben csak úgy adjuk a mint halljuk, az utóbbi állításra nézve a felelősséget magunkra nem vehetjük s szívesen látnók, ha e tekintetben valaki megczáfolna. L.

Mező-Panit, június 15.

Néhány nap óta itt mulatok, s a falu felett egy erdei lugos helyén, nézegetem az idő s élet sebes szárnyalását. Kigó-füty, lombok suttogásai, s ezer virágok közt, itt minden oly szép, hogy a szív megérezsügg bele, s elmerülve boldogságában, feleli, hogy mindezek elmúlok, mint minden az életben. Az ész, ez a hideg s számoló kalmár mindenütt nyomomban van, s int, hogy az élet rövid; s tett az élet czelja, és munkálom kell s nem ábrándozom. Munkálók hát, toll kezemben, s itt körülemmel elszórt könyvek gr. Mikó és Szalay történeti könyveit lapozgatom. Mindezeket nem hiúságból említem, hisz e sorok alá nevemet úgy sem írom fel, eszme cseréért csak, s bár ifjaink sohase felednek magokkal hordani e kedves könyveket, s több időt töltönnék ezek lapozgatásával, mint hajfodrással, nyakkendő kötés, s laczzipók ékesgetésével.

Toll kezemben említem, ezzel hát írnom is kellene valamit, s emlékeztetéssé tennem itt mulatásom idejét. E helység s munkás életrevaló személye nepe sok tekintetben megérdemli figyelmünket. Eltérvalóságának szép jeleit adta már azzal is, hogy a mult évben elégett 83 ház helyeire mind újakat, s csinosabbakat építettek, s már csak emlékeztetben él a nagy csapás, de nyoma eltűnt. Maga kárán tanul a magyar — mondja a közpélda-beszéd — s e közönség még sem tanult, mert a tűzkárméző-egyletbe egy sem állott be. Ez már nem szép, s nem helyes dolog. Másoknak használunk, s magunknak nyugalmat szerzünk az intézetbe beállással. Lelkészeink! lelkeszeink igen sokat tehetnek e tekintetben, csak egy kis energiát kellene ezek egyémelyikébe csepegtetni, sok minden beh másképpen menne!*)

Lelkészt emlegetve, eszünkbe jut a mult évben elhalt m. paniti érdemdús agastyán tisz. Dé-csei János, ki mint jó ember, derék pap s literátor emlékeztetéssé tette magát. Két kötetben igen kedvesen fogadott versei s meséi vannak a közönség kezében, melyekről Bajza is egykoron a critica lapokban elismerőleg nyilatkozott. Kéziratai, s könyvei helyben gr. Kornis F. urnál vannak.

Az említett, s mélyentisztelt gr. ur nevét már úgy is megemlíthet megkell említenem lelkész tisz. Pető György és rect. Balogh Móses uraknak a nemes gróf által azon szép hazafiai ajánlatát, miként a községi könyvtár számára, csakhogy annál nagyobb készséggel létesítsék, minden népszerű könyveit, s hozatott néplapjait átadják, s évenként pénzzel is segíteni fogja e szent ügyet, csak létesítésén buzgolkodjanak. Főuraink egyikétől midőn ily szép ajánlatokat hallunk, lehetlen közönyösösk-nep lennünk, s én reméllem, hogy M. Panit t. lelkésze s előjárói legelsők lesznek, kik a községi könyvtár ügyét felkarolva jó példát fognak mutatni a közel székely helységeknek. A léleknek is adjunk olykor tápat, s foglalkozást. E könyvtár, és iskola mellé milyen szép lesz ha egy gyümölcs s epertá-iskola is feláll — mi úgy is a lelkész urak kötelességévé tétetik maholnap — s melyet ha a nevelőkékekkel mielőbb megkezdene, édesörömet kezét fog s utatitást ad e sorok írója, ki gyümölcs tenyésztéssel foglalkozott. Mily szép lesz 4—5 évek folytán házsorok, s kertekben a viruló gyümölcs-fák zöld erdei! Ily munkás, életre való nép, mely nagyhatárát, oly szépen megműveli, s munkás keze meg a közel helységek határait is felkeresi, mely évenként gabonaneműket természetesen kívül 5—600 mázsa dohányt is tud termeszteni, ily néptől, mondom, csak szépet és jót várhatni, s én reméllem, hogy mindezek mielőbb megkezdetnek. Előre! legyen hát jelszavok. F.

Kolozs, június 9.

Folyó hó 7-kén délbe oly jégvihar vonult át határunk déli részén, a melyre nem emlékeznek véneink. — Kaszálóink nagyobb része olyan mint a kopasz ugar; egy nagy kiterjedésű legelő, hol két guja van hizóban, úgy semmivé tétetett, hogy a marháknak szénát kellett adni; a mellettök volt örzök jégütések miatt fekvő betegek, testök olyan mint a fekete posztó, úgy azon emberek is, kiket e vihar a mezőn kapott, s nem menekülhettek sehova. — A szomszéd Aranykút határát egészbe elverte, sertes csordája nagy részét, úgy tömötelen juhok megölt, s a földön egy sing vastagságú jég volt, mely olvadni kezdvén nem csak a levert terményt, hanem a termő földet is magával sodorta le a völgyekbe, hol ölnyi magásra nőtt, s utjába eső barmokat vitt magával. Az ezen vonalon találtatott szárnyas vadállatok, nyulak, még a cziheres erdőbe sem maradtak meg. Délnyugatról északkeletre vonult be a mezőség felé, városunktól egy órai távolságra; szállóhegyeink még eddig épek,

*) Hígyje el ön, minden, de minden jót csak a lelkeszek eszközölhetnének. Hanem előbb ő bennök kellene a jónak teljes érvényre jutni. Szerk.

úgy ősz- és törökbuza határunk is, a most elvert kivételével; de ha kaszáló helyünk bár nyár végére ki nem ujul; úgy marha tenyésztésünk felette nagyot csökken — Az ily borzasztó események intő példál szolgálhatnának arra, hogy a jégkármentő társulatba álljanak legalább a jobb és értelmesebb gazdák.

F hó első hetiben a szomszéd Mocson mind-
den évben országos híres baromvásár az idén silá-
nyul ütött ki a marhadög hire, s egyéb kedvezőt-
len körülmények miatt; inkább csak vágómarhát
vásároltak némely apró kereskedők napi szükségre;
egy vágni való meddő tehén 30—50 pftot kelt.

Veres Sándor.

Magyar-Fratta, június 14.

Június 7-én szép és hűvös nap volt délig, 12 ó-
ra után fellegek kezdtek mutatkozni éjszakra, s
csak hamar kezdettek láthatárunk minden részén
setétes szürkületet idézni elő; délután 1 órakor
sebesen zúgó szél indult nyugotról, mely épüle-
teinket — szalma és nád fedelűek lévén — lefed-
te, néhány perc múlva hozott 2 perczig tartó zá-
porosút, s azt nyomban követte egy oly iszonyú
jégverés, mely hallatlan károkat tett. Azon fejül,
hogy őszveteink Berkenyes felől nagyobb részét
elverte, s a falu északi részén lévő kerteiket, ve-
teményeket elpacskolta, még épületeinkben is sok
kárt tett, ablakokat, falakat rontott, s templomunk
vakolásából is sokat levert; a jégdarabok nagysá-
ga tyúktojásnyi és diónyi volt — újját fejéren
hagyta több óráig.

Mindezeknél sokkal érzékenyebb, szomorítóbb
és elcsigázottabb károkat okozott Berkenyesben,
hol az egész határt és falut átlepte, minden vetést
összetört, a szőlőfákon semmi zöldet nem hagyott,
az erdőknél ez évi hajtását földre verte, s éppen
déli juhfejskor esvén, a jégeső fellegszakadás for-
mában rohant s a többek közt egy torma juhok
csaknem egészen levert, és elcsupert, kerítésüket,
őlokat hajtott el, a házak cserépfődeleit mind ősz-
szetörte, épületek ablakait beverte; határán más
nap is fejezlett a jég, rétein pedig — hová fél
öls vastagságra is tolt — harmad nap múlva is
jegen jártak. Szóval a legnagyobb inség áll e la-
kosok előtt.

A csehtelki lakosságot szinte elhez hasonló sors
érte, hol a törökbuza-vetéseket is, azon földet,
mit az eke felszántott, a rétekbe s tóba iszapolta.
Hogy Csehtelkén túl még mely határokon vonult
át a pusztító elem és mi károkat tett, minthogy
nem láttam — csak hallomást — nem írhatok.

Ezen fenirt szerencsétlenek számára, kik ez
idén aratni és kaszálni, az iszapolás és jégverés
következtében nem fognak, sőt jövődre sem vet-
hetnek a jövő őszön, mi módon lehetne valami se-
gedelmet eszközölni? bizony jó lenne — embersze-
reteti részvételből — valami uton enyhíteni szükség-
ükön! F. S.

Miklósvár, június 9.

Tisztelt szerkesztőség! Tized napja már, hogy
az előfizetést megküldöttem. Kérem tehát lapját
hová hamarabb per Brassó, Baróth megküldeni. *)

Egyszersmind tudatom, hogy jelen hó 7-kén
délután 4 és 5 óra közt oly jég és vihar dőlön-
gött, jelesen Lúget és Miklósvár helységekben, mely-
hez hasonlóra mostan élők nem emlékeznek. Há-
zak romboltattak össze, a fák jelesen az erdőben,
hol a vihar elzúgott, szakaszonként dőltek el. Az
ugarról juhakat sepert el. Az ősz határának egyik
részét semmivé tette, és a tavaszhoz kevés remény.
Gr. Kálnoky Dénes

Hátszegvidék, maj. 28.

Tisztelt szerkesztő ur! Erdély déli részében
magas hegyek s változatos halmok és dombok kö-
zött vadon szép vidék terül. A történet érzékeny
muzsája nagyokat jegyzett föl e vidékről, hogy az
utókor tanulhasson a multból. Ott állanak az egy-
szerű szalma és deszka fűdelzett házikók, hol e-
zer egynéhány száz évvel ezelőtt a spanyol ere-
detű Traján, Roma legderekasabb császára ütötte
fel egyik fényes császári lakát. Ott a Vaskapu, hol
visszaverte a magyar nemzetnek a maga nemében
egyetlen egy hőse, a kereszténység egyetlen egy
bajnoka, a magaslelkű Hunyadi János Mahumed
hatalmát. Az idő, e mindent megemészto vihar nem
teheté tönkre a szellemi dicsőséget, melyet Róm-
nak a szelid lelkű Traján s Magyar és Erdélyor-
szágnak a nagy Hunyadi kivívának. És mégis az
Erdélytől természetileg megkülönböztet vadon-szép
vidékről, e régiség-tanilag s történetileg is neve-
zetes vidékről csak ritkán szól az ének, csak ot-
tan-ottan beszél a hir. A napi sajtó hoz ugyan na-
gyon ritkán tudósítást e kis vidék külleléről, de
lényegében nem érinti azt. A magyar népelet csak
is Szászvárosig van képviselve hirlapilag, azon in-
nen, mintha mi nem is lennénk gyermekei a szép
Erdélynek, hallgat rólunk az irás! Bár minden na-

*) Mind az előfizetést, mind az egyéb izenetet pontosan át-
adtuk Berde kiadó urnak, mint a kezünkben levő „yug-
tatvány bizonyítja. Ugyan ezt mondhatjuk b. Apor Lá-
zár nmigára nézve is, ki — mint nekünk panasolják —
még egyetlen számát sem kapta lapunknak. Szerk.

gybbszerű válalatok, áldozatok és kegyetek sugárai csak tördelt fényben törhetnek is át a magas bércezek tetején, s tehát nem meglelhet fel a honfi szív azok tüztétől úgy, mint kélene, azért itt is vannak közérdekeket szívőkön hordó emberek, vannak szépert és jóert lángolni tudó honfiak és honleányok, a magyar nemzet dicsőségében itt is részt venni akaró, annak haladásán itt is öröme gyuló keblekkel találkozhaz ni. Vannak ugyan törpe lelkek is, mint mindenütt, de ezek csak tűnő árny, csak bolygó fény. És már ha nincs mi buzditson, nincs ki jó példával elől menve, a szép érzések fölkelte az által nagy tettekre lelkesítsen; ki hal a szépnék és jónak szelid virága s nyomán burján fog fejlteni az utókör szegényére. Szükség tehát hogy a kis vidék magyarajuk fiait is meghallják azon hangokat, melyek itt és ott testvéreikről zengenek; szükség, hogy megértsék a kor igényeit. Egyszerű oláh faluban lakom s körülményeim mostohaasága nem engedik ugyan minden kisszerű eseményt följegyezhetnem, de ott, hol a harapodzó nyavalya gyors megállást igényel, a tehetség szerinti segélyt megtagadni nem tudom, de nem is akarom.

Miután a m. kormány édes atyai kegye gyermekei boldogságát, jólétét előmozdítandó, a szellemi haladás lobogóját kitézte, mindennek egyaránt e lobogó körül kell központosulnia. Le kell vetkezni a régi semmit nem tevését, kibujni burkából a vastag önzésnek, s mint ugyanazon egy édes anyának gyermekei szóval tettel segitnünk ott, hol kell. Azon szellemi intézeteket, melyeket őseink Isten és az utódok dicsőségére gondola építettek, milyenek templomaink és iskoláink, ne hagyjuk elpusztulni. Tegye csak mindenki azt, mit tőle becsült és kötelesség igényelnek, lépten nyomon látható fényben fog feltűnni előtte a boldogabb jövő szelid napja. Azok a közfalak, melyeket eddig balítélet rakott és pedig minden érdem nélkül, különösen e vidékre, polgár és polgár közé, romoljanak le a testvérszeretet szelid fegyvere által: így kis vidékünk is érezni fogja azt, mit nagyobb testvérei, s szent fog lenni a hely, hol hajdon di-cső eleink lépdelték. — A jóakarathoz tehetség szükséges igaz, de ha szilárd az akarat, a tett nem maradhat el előbb hátrább. — Tudomány, számítvészet, okosrti gazdaszat, az állam igényeihez mért kereskedelem, munkás ipar, oly mulhatlan kelleike egy haladni szerető államnak, mi nélkül nincs élete. Már ha minden fia a hazának, kö-réhez mért valamely tudományos vagy ipari keresztemdnak birtokában van s azt tovább fejleszteni igyekszik, boldogság fogja e hazát körülkarolni.

Kolozsvárt múzeumunk lesz, hová a tudomány felkent apostolai gyűlhessenek, miveltég s ez által jólétet árasztandók a nemzetre. Itt és ott hanyagolt népiskoláink s a mostoha idők alatt rongált nagyobbszerű tanintézetünk új életnek örvendenek. Népünk alsóbb rétegeibe jobb izlés, neme-sebb érzés hatolt. Célyszerű könyvek és hírlapok-nak kezeikben forgása magasabb fogalmakat éb-resztett fel lelkükben. És midőn ezek mind így vannak: erős meggyőződés az, hogy e háttérbe szorult vidéki magyarság is a nagyobb tömeg után fog haladni. De hogy olykor-olykor szellemi és anyagi mozzanataikról tudhasson az értelmiség, ez érdekes lap hasábjain helyet kérni mások is kötelességemnek ismerem.

Sz. G.

Pest. Az országos múzeum Kovács János Egyiptomban Nubiában és a földközi tenger part-jain szerzett állat- és növény gyűjteményével gazdagodott. A derék utazó nagy becsű gyűjteményért és k középszen kiadásainak megértésért kívánta, mi a Nylustól Pestig 380 fruigot. Ez összeg rögtöni aláírás útján azonnal fedezve volt.

— Török János a M. S. szerkesztője „Kelet népe” című folyóiratot fog megindítani. Egy évi folyama 100 ivre terjed. Előfizetési ár egész év-re 8, félév-re 5 ft.

— A tiszaí vaspálya nemeskeblű alapítói min-dennemű tantiemről nagylelkűleg lemondottak.

— Az aradi színészársaság igazgatóját azon szerencse érte, hogy Ó. cs. kir. apostoli Felsége közauadiencián elfogadni méltóztatott, és azon kegyelmes választ adni kegyeskedett, miszerint, ha ideje engedi, a társaság előadását meg fogja látogatni. Ó Felsége az igazgatóval magyarul beszélt.

— A budai alagut befejezéséhez közelget, és ma holnap meg fog nyitni.

— A budapesti kereskedelmi kamra az uzsora-törvény kérdésének vitatása folytán a következő határozatot hozta: a cs. kir. keresk. ministerium alázatteljesen megkérte, hogy mindazon okokat, melyek Magyarországon mint sajátlag földmívelő országban az oly fontos és szükséges realhittel előmozdítása mellett szólnak, valamint e hitel tel-jes hiányának szomorú következményeit érvénye-sítse, s ezen sajnos állapot mielőbbi eltávolítására legfelsőbb helyen kieszakózzék, miképp a kamatlatb minden törvényes megszabása mellőztessék s ez esetről esetre a felek kölcsönös megegyezésére ha-gyassék. (B. H.)

— Pesten a szegényebb néposztály számára

ingyen dunafürdőt állitanak, mely legközelebb meg fog nyitni.

— A pesti Medárd vásár igen gyengén ütött ki. Csupán némely hölgydivatekkek részesültek nagyobb kelendőségben. Ez nálunk is így volt!

* Sajátságos, hogy a párisi gazdasági világki-állításra mi magyarok leginkább nagy szarvakban tüntünk ki.

Bécs. Ó. cs. kir. fensége Hildegard főher-czegnő Junius 12-én ültette 31-ik évnapját Weiburg-ban. A lelkes főherczegnőt, Magyarország véda-n-gyalát tartsa az ég sokáig!

— A cs. kir. szab államvasutttársaság a tiszaí vasutvonal engedélyezése ellen tiltakozó iratot adott be legfelsőbb helyen. Jogkeresetét azon alapítja, mivel a tiszaí vonal a szolnok-miskolczi vonallal párhuzamos.

— A bécsi fogadalmi templom építéséhez szük-séges márványt gr. Pálfi Ferdinánd borostyánkői márvány-bányájából ingyen adja.

— A sorsjátéki jövedékek igazgatósága köz-hasznu czelokra második pénzsorsjátékot nyitott meg, melynek tiszta jövedelme egy katonai fürdő javára van szentelve, mely Karlsbadban leszen felállítandó.

K Ü L F Ö L D.

FRANCZIAORSZAG. Patrizi bibornok, ki ő szentségét a keresztelési ünnepen képviselni fogja, 9-kén estve megérkezett Párisba. Az özevgy svéd királyné is megérkezett s így az ünnepélyek már megindulhatnak. Percze szó volt róla, hogy a Fran-cziaországot ért gyász eszté miatt az ünnepélyek te-memesen megszoríttatnának, hanem a császár azt is fontolóra vette, hogy a párisi iparosok és ke-reskedők, kik hetek óta készülnek ez ünnepélyek-re, azoknak elmaradása által tetemes kárt szen-vednének, s így a régi programot nem változtatta.

A kiadások által okozott nyomor leirhatat-lan. Az A. A. Z. párisi levelezője mondja: nem milliók, hanem tán miliárdok sem lesznek elégsé-gesek csupán az anyagi kárt helyre pótolni. Még tovább mennek: fele a termésnek oda van, míg másik felét a folytonosan hideg és esős idő látszik végronlással fenyegetni. Kérdés, hogy vajjon oly ország, mely három éven át szenvedett a háboru s drágaság sulya alatt, mely ezenkívül aggasztó pénzkrisisnek néz eleje, vajjon így ország megbir-ja-e majd még azt a szük aratást, mely sovány-ságban minden korábbit feljül fog mulni. A hiva-talos és magánjótékonyaság pillanatnyira segitene a bajon, de nehezen fognak a szerencsétlenség kö-vetkezményei ellen állandóan jarczcolhatni. Külö-nösen a börzét kárhoztatják. És valóban az igaz-ság némi színtét viseli magán ha állítják, hogy csak egy része is ama sok tőkének, melyet a vasutak-ra fordítottak, ha utak és gátak építésére és folyók szabályozására fordítatik, a szerencsétlenséget na-gyobbára elháríthatta volna.

Több német lapban előfordult, hogy C a v o u r gróf még egyszer Párisba menne, hogy ott az eu-ropai rend középpontján az olaszországi zavarokat is elintézte. Azonban Piemont most nem is gon-dolkozhatik arról, hogy a francia kormány nál ter-vei érdekében lépéseket tegyen. Franciaország Auszriával egyetért abban, hogy Olaszország meg-nyugtatóandó. Egyetért legálább ideig óráig; mert Napoleon Lajosnak Olaszország irányában ma-ximája az, mi az orosz politikáé: a parton ül — és szélre vár. Azon csapások, melyek Franciaor-szágot az elemek által éppen most érték. és a még veszélyesebb politikai elemek gyors csatlakozása azt tanácsolják a francia cabinetnek, hogy az eu-ropai ügyek fejlődését engedje jelen kerékvágásuk-ban haladni, s jelesen Olaszországot saját kormány-formáján belül fejledezni. — Napoleon és gróf Wa-lew-szki már nem is titkolják, hogy ők vég-képp palatát törtek a Cavour gróf emlékirata felett. A brit kabinet is teljesen le van fegyve-rezve, a pápa loyális magaviselete által, melyet az oly megelőzőleg tanusit a reformokat kívánó ha-talmak irányában. A szent atya szép svaiczi ezre-deket fog toborzás útján szerezni, hogy a meg-szálló seregeket nélkülözhesse. Csak a nápolyi ki-rálylyal volna még egy kis baj hátra, de a nyu-gotiak annak részéről csekélyszertűbb engedmények-kel is meg fognak elégedni. Egy kevés törvényke-zési reform Nápolyban lecsillapítja a demonstrati-óval fenyegetődző angol haragját, s a nápolyi kor-mány engesztelékeny indulatja mutatkozik is már legálább annyiban, hogy a szorszáhsáogatással fel akar hagyni Megrendelte ugyan is a városi hatósá-goknak, hogy ezentúl a bajusz és szakáll viselést ne nézzék forradalmi veszélyes jelnek.

Páris, jun 12. Szombaton a keresztelési ün-nepély miatt a börze zárva maradt. Itt általánosán hiszik, hogy a brit-amerikai viszály békésen fog kiegyenlítettetni. A császár St. Cloudba megérkezett. A szultán 40,000 frankot iratott alá az árvizkáro-sultak részére.

— Az aláírási összeg rá menend mintegy 6 — 7 millióra Csepp a tengerinségre

ANGLIA. A politikai ügyek legujabban a di-plomatának falukra menekültével úgy látszik kis-sé nyugtobb arcot öltöttek, legalább minden, va-lamennyire veszélyesnek látszó hír száját legott azon édes mézesmedvek parkodnak megkenni, hogy az egészek koránt sincs nyugtalanító jelleme. Így van a dolog az angol-amerikai viszálylyal, így az angol-olasz ügygel.

Az angol-amerikai ügy nem ok nélkül költi fel az egész polgárisodott világ figyelmét, mert a két óriási cethal között kitörendő háboru hul-lámzása természetesen a legtávolabbi partokat is fogná csapdosni. A feszültség megvan minden e-setre a két állam mint hatalmas szomszédok kö-zött, s a folyton feszülő kötel szakadása alkalmá-sint nem egyéb lesz, mint előbb az europai befo-lyásnak, azután az angol birtoklásnak is kirekesz-tése az amerikai területeiről. Azonban még e világ-történeti szakadás ideje nem látszik eljöttnek. Az amerikai kormány jelen heveskedése s erélyes ma-gatartása az angol kormány ellenében csak arra látszik számítni, hogy Pierre elnök egy kis népszersítésre tegyen szert saját pártjánál, a mely-nek benne helyezett reményei három év alatt nem igen lőnek igazolva, — a Cramptonnak kia-dott utlevéllel tehát jelenleg mint elnökségi dicső-ségének esztvéjén eldöntő lépést kívánna tenni oha-jtott célja felé. Fog-e ez sikerülni, még kérdés; mindenesetre érdekében áll az elnöknek egy ideig még lángolásban tartani a felszított tüzet, s aztán kialudni hagyni ha gőzösére nézve az alkalmas szolgálatot megtette. Egyébiránt is nem annyira az angol követ mint követ, inkább csak Crampton személye ellen van kifogása az amerikai kormány-nak, mely a legujabb távirati tudósítások szerint midőn Cramptonnak utleveleit kiadta, egyszers-mind londoni követét Dallast felhatalmaz-ta, a Közép-Amerikára vonatkozó vi-szályt kiegyenlítani és szükség esetén Angliával részrehajlatlan közbenjá-rók választása iránt megegyezni.

— Az eskü-bill harmadszori felolvasását az alsóház szózatottsággal elhatározta. A Post és Herald bizonyoskint állítják, hogy ezen zsidó emancipatio-bill a felsőlázban megbukik, s így nem félhetni ez évre már a kereszténységet.

— A vasárnapi zene-kérdés szép-türelmesen fejte lesz. A kormány megengedte a népnek, hogy két parkban zenekart állíthasson saját költségén. Vasárnapi-zeneegylet is alakult, mely filler-lapok árulásából dúsan fedezi a zene költségeit. A szom-batosoknak viszont maradt fen néhány kert, a hol ily világias mulatságoktól távol, csendes meren-gésben tölthetik a szent napot. Mindennek meg van az övé.

TÖRÖKORSZÁG. Alexandriából, máj. 29-ről vett tudósítások szerint egész A r a b i a fellázadt s kinyilatkoztatá, hogy a szultán tekintélyét többé nem ismeri el. Redjaz pasa kormányzó rettenthet-len ember, de nincs elegendő számu fegyveres e-reje, és segélyt sem kaphat.

— A bessarabiai határszabályzással fog-lalkozandó bizottmány Galaczban zátonyon ül, u-jabb tudósítások várán kormányaitól, mert O-rozország a porta egyik képviselőjét, Stourdza fe-jedelem fiát, ki Muklisz pasa név alatt a porta szolgálatába lépett, visszaszautsította, azt adván okul, hogy ő nem török, hanem moldvai. A porta sem hagyja magát s egyik orosz küldöttét Collas haj-dani consult szintén visszaszautsítja.

Ha e bizottmány még is kis teendőjét nagy bajjal végrehajthatja, összeül majd a bucaresti bi-zottmány a két fejedelemiség szervezése tárgyában. E bizottmánynak ujabbán Szárdínia és Poroszor-szág is tagjaivá lettek. Az egyesítés eszméje ez idő szerint kedvezőleg áll, csak Austria és Török-ország levén az ellen.

Spanyolország. A spanyol királyné ellen merénylet történt. A rá szegzett pisztolyt egy rend-őrügnyök föltartóztatta.

Állam- és iparpapírok árkelete.

Bécs, jun. 12—13. 1856.

É r t é k	Junius 12.	Junius 13.
5 ¹ / ₂ -es met.	83 ¹ / ₂	83 ¹ / ₂
4 ¹ / ₂ -es met.	73 ¹ / ₂	73 ¹ / ₂
4 ¹ / ₂ -es met.	64 ¹ / ₂	64 ¹ / ₂
Nemz kölcsön	84 ¹ / ₂	84 ¹ / ₂
1834-ki sorsjegy kölcsön	230	231
1839-ki	118	119
1854-ki	107 ¹ / ₂	107 ¹ / ₂
5 ¹ / ₂ Földtehermentesítéskötelezv.	87	87
Északi vasutrézvénny	297	296 ¹ / ₄
Francia	324	320
Hitel részv.	376 ¹ / ₂	376
Bank részv.	1116	1116
Duna gőzhajózási	577	580
Arany	5 ¹ / ₂	6 ³ / ₄
Ezüst	3	3 ¹ / ₂

Felölös szerkesztő: VIDA KÁROLY.

Kiadja Berde Áron. — Nyomat a r. kath. lyceum bettivel.